

EUROOPA KESKPANGA RAHA- POLIITIKA – ARUANDEKOHUSTUS, LÄBIPAISTVUS JA SUHTLEMINE

Sirkka Hämäläinen

Euroopa Keskpanga juhatuse liige¹

Lubage tänada korraldajaid võimaluse eest kõnelda teemal, mis puudutab üht Euroopa Keskpanga (EKP) rahapoliitika väga olulist komponenti ning on eriti tähtis EKPD puudutavates aruteludes. See teema hõlmab kahte põhiküsimust, õigemini küsimuste paari: esiteks, keskpanga sõltumatus ja aruandekohustus ning teiseks, rahapoliitika läbipaistvus ja prognoositavus. Nii EKP aruandekohustuse kui tema tegevuse prognoositavuse eelduseks on aga tõhus suhtlemine.

Keskpanga sõltumatust ja demokraatlikku aruandekohustust peetakse sageli kokkusobimatuks, kuid liiga lihtne oleks väita, et sõltumatul keskpangal puudub demokraatlik aruandekohustus. Minu meelest on olukord hoopis vastupidine: sõltumatus nõuab aruandmist neile, kes selle sõltumatuse andsid, st europa piirkonna kodanike demokraatlikult valitud esindajatele.

Läbipaistvus võib olla väärtus omaette, kuid eriti hädava vajalik on see selleks, et turgude ja majandusotsuste langetajate tegevus oleks prognoositav. Läbipaistvust on vaja nii pikema aja jooksul üldise usaldusväärsuse kujundamiseks kui ka lühemal ajavahemikul, et tagada sujuv ja tõhus rahapoliitika ülekandumine. Prognoositavus aga garanteerib rahapoliitika tõhususe.

Kõigepealt tuleks endale üheselt selgeks teha, et rahapoliitika prognoositavus ei tähenda täielikku ennustatavust väga lühikeses perspektiivis, näiteks intressimäära

muutuste täpse aja või ulatuse ettenägemist. Märksa olulisem on keskpanga tegevuse läbipaistvus ja prognoositavus keskpikas perspektiivis ja lühiajalise poliitilise suuna üldine määratletavus. See põhimõte tuleb selgelt välja ka uurimuses “Kuidas keskpangad räägivad?”, mille avaldasid ühiselt Majanduspoliitiliste Uuringute Keskus (*Centre for Economic Policy Research*) ning Rahvusvaheline Monetaar- ja Pangauuringute Keskus (*International Centre for Monetary and Banking Studies*). Uurimuses väidavad tunnustatud autorid Alan Blinder, Charles Goodhart, Philipp Hildebrand, David Lipton ja Charles Wyplosz, et *keskpang peaks piisavalt avalikustama oma analüüse, tegevust ja sisemisi arutelusid, et asjast huvitatud vaatlejad näeksid iga rahapoliitilise otsuse taga peituvat loogikat*.

Kuna ma esindan maailma ühte kõige läbipaistvamat keskpanka, siis on lihtne aimata neid teemasid, mida ma ettekandes puudutan. Esiteks selgitan, miks ja mil määral me oleme sõltumatud, kuid meenutan sedagi, et vaatamata sõltumatusele oleme demokraatia reeglite järgi aruandekohustuslikud ning võtame seda kohustust tõsiselt. Seejärel tutvustan, kui suurt tööd me oleme teinud selleks, et saada läbipaistvaks ja prognoositava tegevusega keskpangaks ning aidata kaasa üldise usaldusväärsuse ja tõhusa rahapoliitika kujundamisele. Püüan ka selgitada, miks meie kritiseerijad on seisukohal, et EKP senine suhtlemine ei ole suutnud tagada piisavat aruandlust ja prognoositavust.

Sõltumatus ja aruandekohustus

Euroopa Keskpanga õiguslikud volitused on Maastrichti lepingus väga selgelt ja lihtsalt määratletud: EKP põhiülesanne on säilitada hindade stabiilsus europa piirkonnas.

Lepingu kohaselt on EKP ja selle nõukogu täiesti sõltumatud ja saavad seega edukalt täita seda kitsast ülesannet.

¹ Lühendatud tõlge kõnest, mille Sirkka Hämäläinen pidas 14. septembril 2001 Helsingis Soome Panga korraldatud konverentsil “Minevik, uus majandus ja keskpangandus” (*Old Age, New Economy and Central Banking*).

Rahapoliitika peab olema tulevikku suunatud ja keskpika perspektiiviga. Otsuste ettevalmistamiseks vajatav teave ja arutelud, aga ka otsused ise on äärmiselt turutundlikud. Üldiselt on möödaniku majanduskogemused, eriti 1970., 1980. ja 1990. aastate algupoole omad, andnud kaks olulist õppetundi. Esiteks, kitsalt rahvuslik sissepoole suunatud makromajanduspoliitika ja vahetuskursi aktiivne kasutamine kodumaise konkurentsivõime lühiajaliseks tõstmiseks tõi kaasa kõrge inflatsiooni, kõrged intressimäärad ja tegelikult hoopis väiksema konkurentsivõime. Nendest õppetundidest said poliitiliste otsuste tegijad aru, et on vaja orienteeruda stabiilsusele ja madalale inflatsioonitasemele.

Teiseks põhjustasid rohked omavahel vastuolus olevad eesmärgid ja lühiajalise sihiga poliitiline sekkumine rahapoliitikasse turu heitlikkust ja usaldusväärsuse probleeme ning takistasid keskpanga hinnastabiilsuseni jõudmast. Selline olukord veenis poliitilisi otsustajaid vajaduses lahutada keskpanga kohustused valitsuse või erasektori omadest, andes kitsalt määratletud volituste raames pangale täieliku sõltumatuse hinnastabiilsuse saavutamiseks.

Sai selgeks, et keskpankadel ei pea olema mitte ainult selged volitused, vaid nad peaksid olema kõrval ka päevapoliitilisest survest. Nii eraldatigi rahaloomega tegelevad ametkonnad raha kulutamisest või jaotamisest huvitatud ametkondadest, olgu nendeks siis ärieringkonnad või poliitikud. EKP ülesanne saavutada kitsas, ühiselt kokkulepitud eesmärk lähtub arusaamast, et hinnastabiilsust tagades toetab rahapoliitika ühtlasi kasvu ja tööhõivet ning keskmises ja pikas ajaperioodis ei tule kompromiss inflatsiooni ja kogutoodangu vahel kõne alla.

Maastrichti leping annab Eurosüsteemi sõltumatusele tugeva põhiseadusliku aluse. Juba ainuüksi EKP ja Eurosüsteemi olemasolu on demokraatliku protsessi tulemus. Lepingusätteid ja EKP nõukogu volitused hinnastabiilsuse säilitamiseks ning suure sõltumatuse kujundas aga poliitiline süsteem ise. Kõigi Euroopa Liidu liikmesriikide parlamendid kiitsid need sätteid ja Eurosüsteemi põhimõtted, ülesanded, eesmärgid ning institutsioonilise ülesehituse heaks.

Teiseks, poliitiliselt otsustuspädevad organid määravad ametisse kõik nõukogu liikmed. Riigipea või valitsus määravad majandus- ja rahandusasjade nõukogu (ECOFIN) ettepanekul pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kaheksaks aastaks ilma tagasimääramise õigusega ametisse juhatuse kuus liiget². Ka rahvuslike keskpankade presidendid on nende riikide poliitiliste otsuselangetajate

poolt ametisse määratud, pisut erinevamate ja paindlikumate reeglite alusel, kuid alati minimaalselt viieks aastaks. Nõukogu liikmeid – rahvuslike keskpankade presidente ja EKP juhatuse liikmeid – saab ametist vabastada või vallandada ainult juhul, kui nad ei vasta enam töökohustuste täitmiseks vajalikele tingimustele või on süüdi tõsisel ametialases kuritarvituses.

EKP sõltumatust kaitsevad kindlalt mitmed institutsionaalse raamistiku elemendid. Eriti ilmekalt väljendub see keelus, et ei EKP ja europiirkonna rahvuslikud keskpangad ega ükski nende otsustusorganite liige ei tohi juhtnööre saada või otsida väljaspool nimetatud asutusi. Sama nõue kehtib ka Ühenduse institutsioonide ja organite ning liikmesriikide valitsuste kohta, kes on võtnud endale kohustuse mitte mõjutada Eurosüsteemi.

Ka sisemiselt on Eurosüsteem loodud nii, et igasuguse välise mõjutamise risk oleks minimaalne. Siin on võtme-komponentideks kollektiivne otsustusprotsess, enamushääletus ja põhimõte, et igal inimesel on üks hää.

Juhatuse ja nõukogu kollegiaalsuse põhimõtte toetab samuti sõltumatust, kuna igasuguse surve ja mõju eest suudab grupp end paremini kaitsta kui üksikisik. Kollektiivne otsus langetatakse enamushääletuse teel, mitte ühehäälselt – enamushääletuse põhimõtte kaitseb otsustajaid üksikute liikmete tujude eest. Rahapoliitiliste otsuste tegemisel rõhutab põhimõtte *üks inimene, üks hää*, et tegu on olulise institutsionaalse struktuuriga, kus kõik nõukogu liikmed, kaasa arvatud euroala 12 rahvusliku keskpanga presidendid, on sõltumatu eksperdi, mitte oma riigi või keskpanga esindaja rollis.

Sõltumatus ja aruandekohustus on ühe ja sama (euro)mündi kaks külge. Igas demokraatlikus riigis, kus sõltumatule institutsioonile on usaldatud tähtis avalik funktsioon, on *rahval* või tema poolt valitud esindajail õigus kontrollida selle funktsiooni tegelikku täitmist. See annab otsustele seaduslikkuse.

Eurosüsteemis on kaks aruandluse taset: Euroopa Liidu tasand ja riigi tasand. Asutamisleping garanteerib aruandekohustuse täitmise Euroopa Liidu tasandil. Liikmesriikide aruandekohustuse praktika aga erineb riigiti märkimisväärselt ning lähtub iga riigi konkreetsetest reeglitest ja tavadest.

Asutamislepingus olev EKP aruandekohustus seisneb EKP ametnike regulaarses esinemises Euroopa rahvaste seaduslikult valitud esindajate – Euroopa Parlamendi ees ning põhjalikus aruandluses. Eriti oluline on EKP presidendi esinemine Euroopa Parlamendi majandus- ja

² Mõnel esimest korda ametisse määratud on lühem ametiaeg, et tagada liikmete sujuv rotatsioon.

rahanduskomitees kord kvartalis. Nendel kohtumistel selgitab EKP president keskpanga poliitikat puudutavaid otsuseid ja vastab seejärel parlamendiliikmete küsimustele. Komitee liikmetega peetav ulatuslik ja sügav dialoog tõmbab tavaliselt endale ka massiteabevahendite suure tähelepanu. Teisedki EKP juhatuse liikmed võivad esineda aruandega majandus- ja rahanduskomitees. Konkreetsetel teemadel, alates euro 2002 teabekampaaniast ning lõpetades Ühenduse esindamisega väljaspool Euroopa Rahaliitu, ongi nad seda teinud.

EKP president osaleb ka regulaarselt Eurogrupi ja ECOFINi nõukogu kohtumistel. ECOFINi nõukogu presidendil ja ühel Euroopa Komisjoni liikmel on omakorda õigus viibida EKP nõukogu koosolekutel. Nii toimub pidev dialoog Euroopa Keskpanga ja kõigi Euroopa poliitilises protsessis osalevate institutsioonide vahel.

Lisaks vahetule suhtlemisele poliitiliste otsustusorganitega on kõik EKP avaldused ja publikatsioonid poliitikute jaoks loomulikuks lisateabekanaliks. Siin läheb EKP asutamislepingu nõuetest isegi kaugemale. EKP igakuine bulletin ja eriti selle juhtkiri on euroala jaoks väga tähtsad. Rahvuslikud keskpangad teevad samuti avaldusi ja annavad välja trükiseid oma riigi elanikele, täiendades nii euroalalt tulevat informatsiooni.

Aruandekohustust mõistetakse sageli kui ülesannet selgitada tagantjärele mingi otsuse loogikat ja tulemusi. Kuid sama oluline on ka teave otsuse tegemise raamistiku kohta, mis aitab selgitada poliitiliste otsuste tegijatele tulevaste otsustuste loogikat. Siin on põhilisteks elementideks hinnastabiilsuse täpne kvantitatiivne määratlemine keskpika eesmärgina ja selge kahe samba strateegia rakendamine keskpika hinnastabiilsuse saavutamiseks. On enesestmõistetav, et dialoogis olles ei oodata, nagu võiks Euroopa Keskpang saada oma otsusteks mingit nõu poliitiliste otsuste tegijatelt. See pole lubatudki.

Läbipaistvus ja prognoositavus

Eelpool juba mainitud uurimuses "Kuidas keskpangad räägivad?" jõuavad autorid järeldusele, et keskpangad peavad järjekindlalt suhtlema vähemalt nelja erinevate vajadustega grupiga: turud, meedia, poliitikud ja lai avalikkus. Piirid nende vahel on loomulikult tinglikud, nagu on tinglik ka erinev suhtlemisviis.

Suhtlemine turgude, meedia ja avalikkusega on omavahel väga läbipõimunud. Seetõttu võtan ma need kolm kokku ühisnimetaja alla *turud ja majandusotsuste tegijad*,

EKP nõukogu võttis kohe alguses omaks täpse kvantitatiivse hinnastabiilsuse määratluse. Hinnastabiilsus on europiirkonna harmoneeritud tarbijahinnaindeksi (HICP) alla kahe protsendi jääv aastakasv. Tegemist on keskpika perioodi eesmärgiga. Ühtlasi on selgelt rõhutatud, et lühiajaline areng tähendab lisaks rahapoliitika otsesele mõjutamisele ka seda, et hinnadünaamika võib lühemal ajavahemikul keskpika perioodi eesmärgist kõrvale kalduda.

Nõukogu kiitis heaks ka konkreetse kahel sambal põhineva strateegia hinnastabiilsuse eesmärgi saavutamiseks. Esimene samm keskendub rahamassi kasvule. Selleks on euroala rahaagregaadi M3 4,5%line aastakasvu referentsmäär. Strateegia teine samm hõlmab nii hinnadünaamika väljavaateid kui ka hinnastabiilsuse riskide hindamist. Seejuures arvestatakse suurt hulka majandus- ja finantsnäitajaid: tegelikku majandusaktiivsust, tööhõivet, palku, varade hindu, impordihindu, vahetuskurssi, tulukõvera analüüsi, eelarvepoliitika näitajaid, Eurosüsteemi personali koostatud prognoose, mitmesuguseid inflatsiooniootuste uurimusi, aga ka ettevõtete ning majapidamiste meeleolusid.

Aruandlust kritiseerides tuuakse ikka ja jälle esile, et nõukogu koosolekute protokolle ei avalikustata. Ent kui täpsed protokollid ja hääletustulemused oleksid avalikud, siis oleksid nõukogu kollektiivsed arutelud ka vähem siirad ja avameelsed. Tekiks oht, et nõukogu liikmete nii olulist kogu europiirkonda hõlmavat mõtteviisi hakkaks mõjutama nende kodumaa avalikkus. Veelgi enam – rahvusvaheline kogemus pole suutnud veenvalt tõestada, et protokollide avaldamine aitaks rahapoliitilisi otsuseid paremini mõista³. Vastupidi, tekib oht, et tähelepanu muutub ebaterveks ning koondub liikmete erinevatele seisukohtadele, mitte aga tegelikule rahapoliitilisele arutelule. Olen veendunud, et EKP senine praktika vahetult pärast otsuste langetamist neid hoolikalt põhjendada on märksa tõhusam ja nüüdisaegsem aruandmisviis kui protokollide avaldamine mitu nädalat hiljem.

eraldades need poliitikute ja poliitiliste otsuste tegijaist. Eelnevalt käsitletud poliitiline aruandlus ja sellega seotud suhtlemine erinevad suhtlemisest nende gruppidega peamiselt eesmärgi ja tagajärgede, mitte aga sisu ja suhtlemiskanali poolest. Turgude ja majandusotsuste tegijate teavitamine on mõistagi hell teema, aga ka tohutu proovikivi igale keskpangale, eriti veel sellisele uuele, mille otsused mõjutavad otseselt 300 miljoni inimesega seotud majandust, kus käibib maailmas tähtsusetult teine vääring.

³ Eriti kujukalt ilmneb see kollektiivsete otsustusorganite puhul. Suurbritannias kohaldatakse näiteks individuaalse vastutuse põhimõtet ja seal on mõistagi vaja protokollid avalikustada.

Koostöö puhul turgude ja meediaga on võtmesõnadeks usaldusväärsus ja prognoositavus, seda nii keskpikas kui lühemas perspektiivis. Usaldusväärne ja ettearvatava käitumisega keskpang suudab hinnastabiilsuse saavutada väiksema intressimäära kõikumisega ja madalama intressimäära tasemega kui vähe usaldusväärne keskpang.

Rahapoliitika ja selle ülekandemehhanismi jaoks on ootused alati olnud otsustava tähtsusega, kuid praeguse kasvava globaliseerumise, finantsturgude deregulatsiooni ning kiirete infotehnoloogiliste muutuste, aga ka meedia suurenenud tähelepanu tõttu keskpangale on nende tähtsus veelgi suurenenud. Ootuste ettearvamatus ja nende äärmise lühiajalisuse komplitseerivad olukorda. Sellises muutuvate ootuste maailmas saab EKP üksnes rõhutada keskpika hinnastabiilsuse eesmärki, et hoida inflatsiooniootusi madalal ja oma selge strateegiaga teavitada turge üldisest poliitilisest joonest lühemal ajavahemikul ning hinnariskide suurusel.

Suhtlemine

Miks siis ikkagi vaatamata neile kommunikatsiooni- poliitika ilusatele ja positiivsetele aspektidele, millest ma siin rääkisin, kritiseeritakse Euroopa Keskpanga nii ohtralt?

Uue üksusena on Eurosüsteem äärmiselt tähelepaneliku kontrolli all. Lisaks sellele seisab Eurosüsteem silmitsi ka paljude nende inimeste kõhkluste ja kahtlustega, kes on olnud ja on ikka veel skeptilised kogu ühisraha projekti suhtes. Minu jaoks on kõige olulisem ja positiivsem poliitikute, turgude, meedia ja avalikkuse põhimõtteline nõusolek sellega, et meie rahapoliitilised otsused on olnud õigeaegsed, hästi tasakaalustatud ja europaühenduse majandusolukorrale tervikuna sobivad. Me oleme tulevikku arvestades reageerinud muutustele inflatsiooni prognoosis, kuid hoolikalt vältinud ülerageerimist.

Siinkohal tasub lühidalt peatuda ka neljal peamisel etteheitel EKP rahapoliitika ning sellest teavitamise viiside kohta. Need on: jäik ja ebakonkreetne hinnastabiilsuse määratlus, kahesambalise strateegia raamistiku keerukus ja ebamäärasus, kasutatud majandusmudelite ja -prognooside vähene läbipaistvus ning suutmatus rääkida ühel häälel.

Kriitika hinnastabiilsuse määratluse jäikuse kohta põhineb selgesti väärarvutamisel. Me oleme pidevalt rõhutanud, et alla 2%line inflatsioonimäär on keskpikk eesmärk ning lühemas perspektiivis võivad hinnad välis- ja lühiajaliste tegurite toimele sellest kõrvale kalduda. Teisalt käsitletakse mõistet *keskpikk periood*, millel puudub selge kestuse fikseering, liiga ebamääraselt, kuigi

Iga keskpanga tegevuse prognoositavus ja usaldusväärsus põhineb tegelikult varem saavutatul. Eurosüsteemis on võimalik toetuda selles osalevate liikmesriikide rahvuslike keskpankade saavutustele. Ometi on enesestmõistetav, et EKP kui uus institutsioon läbib meedia ja turgude silmis ka pärast vähem kui kolmeaastast tegutsemist ikka veel oma katseaega.

Uuenevas maailmas ei piisa aga ainult saavutustel põhinevast prognoositavusest. Turud ja avalikkus peavad jätkuvalt mõistma ka meie toimumisviisi ja selgelt tajuma selle motiveeritust. Turgude teavitamisel Eurosüsteemi eesmärkidest on peamisteks komponentideks keskpika hinnastabiilsuse eesmärgi täpne kvantitatiivne määratlus ja otsustuste rahapoliitilise strateegia raamistik. Me paneme erilist rõhku oma tegevuse ja ideoloogia kiirele ja detailsele tutvustamisele meediale, turgudele ja avalikkusele arvukate kommunikatsioonikanalite kaudu: presideeritud, igakuised pressikonverentsid ja publikatsioonid, kõned, artiklid ning intervjuud nõukogu liikmetega.

peaks olema mõistetav, et makromajanduslikus mõttes mõeldakse keskpikka ajavahemikku aastates mitte kuudes.

Teise kriitikaobjekti suhtes tunduvad seisukohad olevat vastandlikud. Paljud analüütikud ja teadlased peavad meie strateegiat liiga keeruliseks, väites, et üks selgelt määratletud samm oleks parem. Sealjuures tuleb märkida, et need kriitikud ise jagunevad enam-vähem kahte võrdsesse leeri – üks toetab rahamassi juhtimist ja teine inflatsiooni otsejuhtimist. Selguse mõttes tuleb öelda, et EKP strateegia ei ühita rahamassi juhtimist ja inflatsiooni otsejuhtimist: esimeses sambas kasutatakse referentsväärtust ning teises sambas hinnastabiilsuse üldisi riske.

Loomulikult eelistavad EKP “järelevaatajad” sellist strateegilist raamistikku, mis oleks võimalikult lähedane neile juba harjumuspärasele. Näiteks arvab enamus briti päritolu analüütikuid ja teadlasi, et EKP peaks võtma kasutusele Inglise Pangas kasutatavaga analoogse inflatsiooni otsejuhtimise strateegia. Samal ajal on enamikus mandri-Euroopa riikides avalik arutelu toetanud rahamassi juhtimist.

Ma tahaksin rõhutada ka seda suurt tähtsust, mida me osutame raha- ja krediidiagregaatide analüüsile strateegia esimese samba raames. See, kui intressimäärade hindadünaamikasse ülekandmise süsteemi oluline tegur, annab väga väärtuslikku informatsiooni, näiteks varade ümberjaotamise ja varade hindadünaamikast tulenevate riskide kohta.

On mõneti üllatav, et nüüdisaegses keerulises maailmas oodatakse Euroopa Keskpangalt väga lihtsat strateegiat või kommunikatsiooniraamistikku. Mehhaaniline lähenemine rahapoliitika rakendamisele ei ole kunagi eriti tark tegu, eriti veel sellises uudses olukorras, kus 12 riiki viivad ellu ühtset rahapoliitikat. Loomulikult kogeivad kõik keskpangad kiirelt muutuvast maailmast omi raskusi, kuid euroalal on see probleem veelgi suurem. Võtkem vaid üksainus näide: finantsturgude kiire integratsioon euroalal mõjutab rahapoliitika ülekandemehhanismi.

Omaette probleemiks on europiirkonna kui terviku kohta käivate statistiliste andmete piiratud kättesaadavus. Kuigi viimaseil aastail on selles vallas tehtud tohutuid edusamme, on ühtlustatud ja kooskõlaliste statistiliste näitajateni jõudmiseks, nende kvaliteedi tõstmiseks ning õigeaegseks avaldamiseks veel palju teha. Kõige pakilisem on vajadus parandada kogu euroala hõlmavat majanduskäitumise analüüsibaasi. Statistika õigeaegset avaldamist ei tohi küll alahinnata, aga tuleb mõista, et kui prognoose tehakse aasta-kahe peale ette, siis rahapoliitika ei toetu kunagi üksnes uusimatele andmetele.

Kolmas kriitikaobjekt on olnud see, et Eurosüsteemisisised majandusmodelid ja -prognoosid, eriti inflatsiooniprognos, ei oleval avalikud ja läbipaistvad. Sellist kriitikat kostab ikka veel, kuigi Eurosüsteemi personali koostatud majandusprognoose avaldatakse kaks korda aastas. Kvantitatiivsete mudelite rolli otsustusprotsessis ei tohi siiski ülehinnata. Eeldades täielikku püsivust, üdini ratsionaalset käitumist või üsna mehhaanilisi ootusi, saab mudelite abil tegelikkust küll lihtsustada, ent mudelid ei suuda adekvaatselt hõlmata ei inimekäitumist ega suurt hulka muid tegureid. Eriti statistilistel põhjustel. Mudelid on parimal juhul vaid tegelikkuse ja mõõdaniku ligikaudsed visandid. Muidugi on nad inflatsiooniriski hindamisel üheks oluliseks infoallikaks,

kuid nad ei ole – ega tohigi olla – rahapoliitiliste otsustuste ainsaks aluseks.

Neljandaks kritiseeritakse meid sellepärast, et me ei suuda rääkida ühehäälselt. Me pole tööpoolest oma suhtlemises alati edukad olnud, vaatamata ambitsioonikatele plaanidele. Kuid suhtlus kogu Euroopa mastaabis ei olegi kerge, sest erinevad kultuurid, keeled, traditsioonid ja motiivid mõjutavad seda, kuidas erinevad osalejad sõnumeid tõlgendavad. Öeldakse ka, et me oleme oma kommunikatsioonipoliitikas liiga aktiivsed – ühel süsteemil olevat liiga palju esindajaid. Eurosüsteemi eriline proovikivi aga ongi see, et me oleme uus institutsiooniline struktuur, mis vastutab rahapoliitika eest uues kaheteistkümnest suveräänsest riigist koosnevas majanduspiirkonnas.

Ma tean, et meedia ja turu roll kommunikatsiooniprotsessis on õrn küsimus. Meediakanalid tegutsevad metsiku konkurentsi ja pealesuruvate tähtaegade tingimustes. Nähtus nimega *uus majandus* on muutnud ka infovahenduse kiirust ja formaati. Turul osalejad on loomu poolest lühiajalise orientatsiooni ja spekulatiivse hoiakuga, vahel isegi emotsionaalsed ning reageerivad otsekohe igale massiteabevahendite uudisele. Selline keskkond ei ole keskpika orientatsiooniga keskpankuritele kergesti mõistetav, kuid ometi just sellises keskkonnas tulebki meil õppida elama ja suhtlema.

Lõpetuseks ütlen, et EKP peab olema tagasihoidlik, valmis konstruktiivsest kriitikast õppust võtma ja pidevalt oma suhtlemisostkust parandama. Samal ajal on selge, et EKP ei saa ega tahagi vastata kõigile neile erinevatele ja sageli vastukäivatele nõudmistele ja ettepanekutele, mida teevad poliitikud, meedia, teadlased ning eri majanduslikud huvigrupid. Keskpankurid on harjunud elama pideva kriitika õhkkonnas: kõige olulisem on siiski täita oma volitusi ja efektiivselt ellu viia antud lubadusi.